

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Sadjarstvo ali ovočarstvo

Knjigo s tem naslovom, ktero je spisal gospod R. Dolenc, vnovič toplo priporočamo. Oni gospodje, ki so si knjigo uže omislili, so se pač prepričali, da smo zadnjič govorili resnico. Le po knjigi! učila Vas bode v umevnej besedi, kar je vsakemu sadjerejcu pred vsem potreba vedeti; lepe, po gospodu samem risane podobe pak Vam bodo jasno kazale, kar bi Vam morda beseda sama še ne bila dovolj razjasnila. V dokaz navedemo iz prekornostne knjige danes mali odlomek: „Za drevesnico najbolj priporočljive sorte ali vrste sadnega drevja“. Str. 58, 59.

Ako hočemo, da bode sadjarstvo kaj neslo, ako želimo, da postane izdaten faktor v gospodarskem računu, ravnati se moramo, ko volimo sadna plemena, katere mislimo gojiti, posebno pa pri izvolitvi vrst ali sort v plemenih po podnebnih in drugih posebno prometnih razmerah. Za kraje z ojstrim podnebjem, kateri so vrh tega še od najbližjega velikega mesta ali pa že celó od železnice jako oddaljeni, je umestno, da se gojí tako zvana gospodarska plemena in v njih gospodarske vrste.

Gospodarska plemena in vrste imenujemo pa tiste, katere rodé jako obilo ter se dadó porabiti z največjo koristjo za tehnične sadjarske izdelke, kakor češplje za sušenje, za napravo slivovke, hruške in jabelka, za napravo mošta. To velja uže celo za kraje, kateri so daleč od vinorodnih krajev. Koliko se dandanes ne toži o preobitem vžitku šnopsa po Gorenjskem itd. Kujejo se zoper pijančevanje postave; pa vse ne bodo toliko hasnile, kolikor bi koristilo, ako bi ljudje takih krajev sadili gospodarske vrste sadja v veliki meri, ter si pripravljali iz njih dober sadni mošt, ali če uže hočete, še celó — iz češpelj — žganje-slivovko. Saj vender skušnja predobro uči, da si človek najbolj želi ravno tistega, česar sam nima, in da vedno više ceni lastno, s trudom pridobljeno blago, kakor pa kupljeno.

Za kraje z milejšim podnebjem in osobito, ako so blizu velikih mest in železnice, so nasprotno

tako zvane namizne vrste sadja kaj vmestne. Namizne vrste sadja imenujemo pa tiste, katere se povžijejo v svežem stanu, ali v bližini tako rekoč „in loco“, ali pa tudi jako oddaljeno, po železnici itd. prevožene.

Namizno sadje bi zamogli tudi trgovsko imenovati; pa ravno tega je na Kranjskem kaj malo; izvzemši sadje naših Vipavcev — ki so začeli v poslednjih letih jako napredovati — ga ni skorej drugega v deželi katero bi se izvažalo, razun malenkosti iz košanske in vremenske doline ter iz Gorenjskega. Pa čudno je to, da se iz Gorenjskega ne izvažujejo namizne vrste, ampak gospodarske, kajti kolikor nam je znano, zahajajo v Radovljico in okolico nemški sadni kupci, kateri nakladajo jabelka kar kakor krompir v železniške vozove ter odpeljujejo, da napravljajo doma iz njih mošt, da, še celo nekov šampanjec. Da se izvažajo iz Kranjskega tako malo, da skorej nič namiznega, osobito zimskega sadja — hrušek in jabelk — temu je vzrok edino to, ker se pride-luje tako izginljivo malo pravih finih namiznih vrst. Ljubljanski trg je z zimskimi jabelki skorej sleherni leto takorekoč zasut, vsled tega so tudi jako po ceni — skorej že smešno po ceni; ali kaka jabelka pa so to? Za trgovino samo malo ali pa še celó nič vreden drobiž, katerega izvaževati se niti ne izplača. Ali fine zimske hruške so pa na Kranjskem uže skorej kar bele vrane. Proč tedaj, proč z vso za trgovino nič vredno sodrgo! Kar se bode sadilo ali požlahtnilo v bodočnosti, naj se zasadi ali cepi le z finimi trgovskimi vrstami.

Blagoslovljenje zastave.

Prekrasna slovesnost v Novem mestu je bila 29. maja, ko se je blagoslovila zastava tukajšnjega kat. društva rokodelskih pomočnikov. —

Bali smo se, da nam ne bode milo; kajti deževalo je prejšnje dneve in še petek je bil jako pust dan. Ali hvala Bogu, sabota je bila uže brez dežja in nedelja lepa. — Naši rokodelski pomočniki so pripravljali, kolikor mogoče, da se oslavi veseli praznik, v čimur so jih gospodje mojstri,

zlasti pa nežne ročice nekterih vrlih gospodičin pridno podperale. —

V saboto popoldan ob 2. uri so nas iznenadili odposlanci vrle družbe Št. Viške nad Ljubljano. Pričakovali smo jih še le zvečer; zato smo bili tem veselše iznenadeni, videti jih med seboj tako zgodaj. — Ali kaj še, prinesli so nam seboj prekrasen dar — novo lepo zastavo! Kdo bi popisal radost, ki je plivala srcam našim, ko so šentviški postrežljivi „fantje“ razgrnili pred nami našo zastavo, ko jo je mojster g. Belec pritrdil na drog!?

Zvečer po sedmi uri so nam došli drugi gostje — ljubljane: devet gospodov in med njimi škofijski načelnik katoliških družb rokodelskih pomočnikov g. profesor Gnjezda. V Beršljinu jih je sprejela družba rokodelskih pomočnikov z mestno godbo in prav obilo množico ljudstva. Kako radostno smo stopali v mestice — med nami razviti zastavi ljubljanske in šentviške rokodelske družbe!

Pravi praznik pak je bil še le drugi dan 29. maja. Nova zastava, prelepo delo, ki bode v čast družbi pa tudi mestu, se je nesla v slovesnem sprevodu ob polu 10. uri v kapiteljsko cerkev. Spremljalo jo je ljudstvo, kteremu se je vvrstila mestna godba, tej so sledili odposlanci tukajšnjih družb, tem šentviško in ljubljansko društvo rokodelskih pomočnikov s zastavami, za njimi je sledilo 12 dekletic, prvi dve ste nosile šopke, drugih deset pa na svilnatih trakih v cesarskih in narodnih barvah novo zastavo, za katero je stopalo domače društvo rokodelskih pomočnikov: meščanska straža je delala špalir ob obeh straneh pod poveljništvom blag. g. stotnika Wagnerja.

Botri novej zastavi ste blagovolili biti gospej Hočever in Pauser, prvo je nadomestovala gospodičina Pauser. Blagoslovil je zastavo mil. g. prošt novomeški ter imel pri tem tudi prekrasen govor o pomenu, potrebi in koristi katol. rokodel. družb zlasti za današnji čas. — Po sv. opravi se je zastava nesla v slovesnem sprevodu med unima prej imenovanih društev v gostilnico „pri Solncu“.

Tukaj je bil ob 1. uri slavnosten obed, ki zasluži to ime vsestransko. Vdeležilo se ga je v velikej dvorani tukajšnje kazine 111 oseb — med njimi gospa kumica Pauser z gospodičino hčerko, gg. c. kr. vladni svetovalec i okrajni glavar Ekel; mil. g. prošt Urh, zastopniki občin novomeške in šmiheljske; gosp. gvardijan samostanski; zastopniki vseh tukajšnjih društev; gostje iz Ljubljane in Šentvida, mnogo prav odličnih gospodov in večina tukajšnjih mojstrov ter udje domačega društva.

Gosp. prošt Peter Urh je napil v prekrasnem govoru presvitlemu cesarju in sv. očetu papežu, kot svetnemu in duhovnemu vladarju; G. škofijski načelnik Gnjezda gospodu proštu Urhu in g. vladnemu svetovalcu; g. načelnik domače družbe dr.

Marinko prebravši list njegove milosti škofa Gruše, centralnega načelnika kat. družbe rokodelskih pomočnikov temu prevzvišenemu gospodu, kot pravemu očetu rokodelskih pomočnikov. — Došli in prečitali so se tudi telegrami: od kat. rokodelskih družb v Ljubljani in Št. Vidu, od gg. Bonača in mojstra Jakoba v Ljubljani, ki so bili sprejeti z navdušenjem.

Po obedu smo si ogledali bližnji Grm ter se prepričali, koliko se je zgodilo v tem kratkem času pod modrim vodstvom g. Dolenca, ki nas je sprejel jako ljubeznjivo ter nam postregel z izbornim Vipavcem, obžalovaje, da smo prišli par let prezgodaj, da nam on, Dolenc, ne more ponuditi dolenca na Dolenjskem umno pridelanega.

Ob osmih zvečer je bila beseda v „Narodnem domu“. Po kratkem nagovoru g. načelnika so vrli pomočniki peli izvrstno, morali nekaj pesem na zahtevanje ponavljati, deklamovali dobro ter se pokazali tudi kot zmožne igralce v gledališkem prizoru „Geslo na potovanju“, v kterem nam je kazal „romar“ vero in čednost, „mojster“ pridnost in delavnost, „Pavliha“ pa v občno veselost poslušalcem veselost in šaljivost. Konečno je bila tombola s kaj mnogimi dobitki, ki je dala brez odbitih stroškov 50 gold.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

V državnem zboru je pretečeni teden govoril g. dr. Ferjančič o neprilikah, ki se godé gledé slovenskega uradovanja pri sodnijah, g. V. Pfeifer pa se je zopet potegal za Dolenjsko železnico. Naj bi ne bile besede gosp. poslanca zopet glas vpijočega v puščavi.

Česki klub se je preosnoval na boljše podlagi, ker so nekateri člani krhali disciplino.

Nekaj nemških liberalcev najhujše baže je osnovalo novi klub; zove se **nemško narodna zaveza**. Tem gospodom menda bolj ugaja Bismarkova palica, nega prostost, katero imajo v Avstriji.

Te dni je državni zbor tudi končal proračun za **državne stroške**. Potreboval je za to 30 dni in 35 sej. Ko bi nekateri poslanci ne bili tako zgovorni, bilo bi manj časa dovolj. S tem bi se državi tudi mnogo prištedilo. Kmaló bode državni zbor preložen do jeseni.

Nekateri prenapetneži so v **Madjarskem** derž. zboru zahtevali v armado madjarski jezik. Težko bode iz te moke kaj prida kruha. Obe zbornici ste imeli 25. preteč. meseca zadnji seji. Pred zaključenjem sta predsednika omenjala delavnosti te dóbe, da je zbornica potrdila črno vojsko, dovršila pogodbo za bodočih 10 let itd. Potem je bil zbor zaključen in razpušen, ker mu je potekla doba. Madjari bodo tedaj imeli nove

volitve. Žalibog da drugim narodnostim ne privoščijo enakopravnosti. Novi drž. zbor sklicuje cesarjevo pismo v 26. septembra.

Drugače se čujejo iz **Ogrske** žalostne vesti. Nastala je po deželi velika povodenj. Reke Tamiš, Begej, Maroš, Karaš so izstopile. Cele pokrajine so pod vodo. V mnogih vaseh in selih so se porušile hiše.

Kaj je novega po širokem svetu?

Na **Francoskem** ne more predsednik ljudovlade dobiti novih ministrov. Pa je tudi državno gospodarstvo, da se Bog usmili. Da si pridobé kaj denarja, jeli so prodajati celo dragocenosti francoske krone, spomenike zgodovinske važnosti. Če bode šlo tako naprej, zna se na francoskem ponoviti stoletnica prekucije.

V **Parizu** je dné 25. maja mej predstavo v gledališči nastal ogenj. Blizo 200 ljudi našlo je nepričakovano smrt v ognji. — Človek bi skoro rekel, da je to očitna kazen božja, ker toliko gledišč pogori. Saj so novodobna gledišča gnezdo pohujšanja, kjer se čestokrat vera in nramnost zasmehuje.

V **Belgiji** rogovilijo delavci. Nad 12.000 delavcev je ustavilo delo. Najbolj razsajajo v okolici Henegava. Vlada je razposlala na vse kraje vojakov, da bi zadušili nemire. Vzrok nemirov je, ker bogati tovarnarji zatirajo delavce. Celo v Bruslji se je pridrvila tolpa delavcev pred palače ministrov, da tudi kralja, kjer so razsajali in razbijali. — Ko bi se tovarnarji in delavci držali krščanskih načel, kmalo bi bil mir in zadovoljnost, kjer pa ni vere, ondi tudi ni krščanske ljubezni in pravičnosti.

Pruska vlada vedno ostreje postopa v Alzaciji in Loreni. Izdala je novo postavo, po katerej bodo župani plačani od vlade. S tem si misli pridobiti pokornih županov.

V zadnjem konsistoriji so sv. oče **Leon XIII.** imenovali dva kardinala. Omenili so v nagovoru do kardinalov, da se jim je vendar posrečilo, zadobiti na Pruskem in Nemškem mir katoliški cerkvi. S tem je tedaj pri kraji „kulturni boj“ na Nemškem.

V **Švici** so vpeljali monopol za prodavanje vsakovrstnih žganih pijač. Švicarji upajo, da bode to izvrstno sredstvo proti preobilnem vživanji žganja. Bog daj!

Na otoku **Kreti** se je narod vprl proti Turkom. Turčija je poslala na otok vojakov, da pomiré bivalce; a ti nočejo odložiti orožja ter zahtevajo, naj Turčija izpolni željo narodne skupščine.

Piše se nam:

Iz Krškega. — Že pokojni vladika A. M. Slomšek se je bil izrazil, da najlepši kinč kraja je krasna cerkev. V tem obziru se je zadnje čase pri nas veliko storilo. Dobili smo krasne

nove orglje, novo, iz belega mramorja lepo izdelano obhajilno mizo. Letošnjo velikonoč smo videli lep nov božji grob, ki ga je izdelal domači slikar g. A. Kušljan. Posebno razveselilo nas je pa lepo vbrano zvonjenje novih zvonov, ki smo jih dobili v nedeljo 1. maja. Vernega ljudstva se je v ta namen zbralo jako veliko. Procesija, ki jo je vodil domači č. g. vikar iz Videmskega kolodvora v Krško vikarijatno cerkev, je bila mnogobrojna. Vsi zvonovi so bili okrašeni z zelenjem in venci. Navzoča je bilo šolska mladina s svojo zastavo, požarna bramba in uniformirana meščanska straža. Vse se je godilo v najlepšem redu. — Zvonov, ki jih je vtil Ljubljanski zvonar g. A. Samassa, je pet; vbrani so v čistem fis-dur akordu. Prvi, največji tehta 1513 kg. in ima sledeči napis: „Beneficentia Defuncti Martini Hočevnar, Exhiraló Vivos. Ex Votis Josephinae Coniungis Martini Hočevnar, Plango Defunctos.“ Na drugih ni nobenega napisa, razun ime zvonarjevo in letnica. Drugi zvon tehta 714 kg., tretji 449 kg., četrti 208 kg. in mrtvaški zvon 104 kg. V četrtek 5. maja ob priliki obletnice smrti pokojnega M. Hočevnarja, iz čegar zapuščine so se zvonovi napravili, so v popolnem tiru zapeli prvikrat. Pri črni maši sodelovali so krški godbeni klub pod vodstvom g. V. Parme in krški pevci. Iz prijaznosti sodelovale so tudi nekatere dame.

Naj dodamo še, da je gospa Hočevnarjeva darovala tudi črne mašne oprave za 3 duhovnike, črni altarni prt in katafalk (mrtvaški oder), kar je vse skupaj čez 1000 gld. stalo. Ta gospa je res velika dobrotnica.

Iz Podzemelja. — V četrtek 29. aprila t. l. odšel je od nas prečastiti g. župnik Franjo Dovgan na svoje novo mesto kot župnik in prošt Metliški. Bil je prečastiti gospod nad 15 let pri nas kot župnik. Kako je ljubil svoje farane in kako je bil ljubljen od njih, kazalo je njegovo ginljivo slovo. V nedeljo, ko nam je zadnjikrat govoril s sv. mesta, hotel je spregovoriti nekoliko besedi v slovo. Pa komaj je spregovoril par besedi, že ga polijejo solze in ni mogel dalje govoriti. Enaka je bila z nami, vsakdo je čutil bitko žalost v svojem srcu. — Nočem naštevati njegovih zaslug, ne razglášati njegovih dobrih del, ker to bi ne vgajalo njegovi ponižnosti. — Le splošno govorico čem omeniti. Če se le dva farana snideta, že govorita o svojem ljubem fajmoštru, in zadnje besede so, kó se razstajata: „Škoda, da so šli od nas.“ Vrli Metličani! Vam pa odkritosrčno častitamo, da ste dobili tako blagega dušnega pastirja in ne bode Vam žal, da ste svojega gospoda prošta tako slovesno sprejeli. Preč. g. proštu pa kličemo: Bog Vas ohrani mnoga leta v svoji častni službi

v vsej zadovolnosti! Nam pa ostanete v vednim hvaležnim spominu.

Iz Škocijana 22. maja. — V četrtek, na praznik vnebohoda, zapustil je našo veliko faro prečastiti g. kaplan Josip Rome, sedaj župnik v Podzemlju. Tisti dan imel je sv. mašo in pridigo v podružnici v Doljih, ter se je tudi v krasni pridigi poslovljal od nas faranov. Skorej ni bilo očesa, iz katerega bi ne bila kaka solza iztekla. Gospod župnik bil je pri nas v vsaki stroki vrlo priljubljen, kajti znal je zase pridobiti srca svojih ovčic, posebno v pridigah, in se je s tem skoraj vsakemu priljubil. Dokaz temu je, da ga je kakih 6 voz spremljalo do Šempetra. Mi želimo gospodu župniku Rometu veliko vspeha na njegovi novi fari Podzemeljski — v prid i korist Podzemeljčanom ter v prid celemu katoliškemu svetu. Kot poslovilo pa naj velja iz cele Škocijanske fare: Z Bogom! in še enkrat z Bogom!

Iz Biške vasi 7. maja. — Tukaj smo napravili, ali bolj prav jako lepo popravili po prizadevanji nekterih dobrih za vse blago vnetih vaščanov, kapelico. Stroške smo poplačali z milimi darovi in doneski sosedov. — Sedaj obhajamo vsak večer šmarnice v lepej kapelici.

S Čateža 4. maja. — V ponedeljek 2. maja t. l. imel je gosp. Pirc, tajnik c. kr. kmetijske družbe na Čateži in v Veliki dolini pouk o filokseri ali trtni uši, sajenji trt, cepljenji trt na ameriansko podlago po angleškem in francozkem načinu itd. Pouk trajal je zelo dolgo časa, a ker je bil zanimiv, poslušali smo g. Pirca z veseljem.

Po temeljitem popolnoma razumljivem govoru sledilo je cepljenje trt. Prvo nam je g. Pirc to delo sam pokazal, potem pa smo se mi vadili ter poskušali pod nadzorstvom omenjenega gospoda. Šlo nam je to delo kakor je gosp. tajnik zagotovil, precej spretno od rok.

Videli smo tudi za cepljenje zelo pripravno orodje, koje nam je g. Pirc pokazal; kupili si ga bodejo večinoma vsi poslušalci.

Konečno še omenjam, da je bil g. Pirc povsod prav prisrčno sprejet, to kaže, da smo z njim popolnoma zadovolni — in mislim, da tudi g. tajnik z nami. —č.

Iz Lahovič pri Cerkljah 7. maja. — Veselo spomlad smo nastopili. Žito je v lepem, dobrem stanju prišlo izpod bele odeje in veselo napreduje; daje nam najlepše upanje. Spomladansko setev smo dokončali. Le ptičke, otroci in odraseni, pustite pri miru! ne razdirajte gnejzd, da vam škodljive merčese lové in iztrebijo. Lepi veseli mesec maj je tukaj! veselo hodite k Šmarnicam, molite Boga, prosite blagoslova, da Vas ohrani zdrave in vesele! Živina ima srednjo ceno, pšenica 2 gld. 40 kr., rež 2 gld., oves

90 kr., ajda 1 gld. 20 kr., proso 1 gld. 60 kr., grah 1 gld. 30 kr., fižol mernik 3 gld. 5 kr., lan 3 gld. 7 kr. Živino so začeli zgodaj pasti, ker pomanjkuje klaje. Sadje lepo zeleni in cvete; čebele se dosti dobro obnašajo.

Iz Gradca 7. maja. — Zelo krasne dneve smo imeli tukaj v začetku maja. Danes dopoldne pa se je nebo pooblačilo in nekako opoldne začelo je dežiti; hitro pa se je stemnilo in med 12. in 1. uro usula se je med dežjem precej debela toča. Nektera zrna sem videl velika kakor lešniki. Trajala je kakih deset minut.

Na mladi salati pozna se precej močno in tudi na perju divjega kostanja na vrtu sem opazil znamenja od toče.

Zgodaj se je začela kazati letos nesreča ubogemu kmetu. Ne pozabite! kmetovalci, zavarovati svojega polja proti vremenskim nezgodam; kajti izkušnja uči, da nesreča nerada praznuje. Težko da bi letos prizanesla huda šiba božja mnogim krajem na Kranjskem.

Gotovo bode lahko pozabil vsak gospodar male krajcarje zavarovalnine. Pokojen bode pa, ko bode imel zavarovano svoje polje, ker bode brez skerbi in se mu ne bode treba tresti pred vsakim oblačkom, ki se bode prikazal na nebu in kako hvaležen, ako bi ga res zadela nesreča. Upam, da ne bodo nespametni gospodarji, da bi zamudili zavarovati svoje žitno polje, da se bodo imeli kamo obrniti ob času sile in potrebe. Kriv.

Iz Kopanjske okolice 19. maja. — Kakor je že stara navada, da se slovesno obhaja praznik „Jezusovega vnebohoda“ na Kopanju, tako je bilo tudi letos. Velika množica ljudstva se nas je skupaj zbrala iz domače in sosednih fara. V Veliki Račni, ob pol 10. uri prišli so nam g. župnik naproti. Od tod smo šli s procesijo proti Kopanjski cerkvi na prijazni holmec kakor pravi že znana pesem: En hribček prijazen stoji, — Krog njega log, polje leži, — Pod hribčkom vasica, — Na hribčku cerkvice, — Pri cerkvi pa farovž stoji, itd. Kaj lepo je bilo videti s hribčka doli toliko ljudstva zbranega v molitvi, kateri so šli po dva in dva skupaj. Pot se vije sem in tja, tako da je speljana enakomerno, akoravno je hrib strm. Ob 10. uri bili smo v cerkvi na hribčku. Potem je bila pridiga in slovesna sv. maša. Tudi moram še omeniti, kako čudno se je ljudstvu (posebno mladim) zdelo, ker so bile štiri ženske v stari noši, da so imele peče ali aptahe mesto robcev na glavi.

Po končani službi Božji razšli smo se zopet, nekateri preje nekateri pozneje. V spominu mi bode vedno prijazna cerkvice B. M. D. in pridigar gosp. župnik Kopanjski. Bog jih ohrani mnogo let nam pa zdravje, da se prihodnje leto zopet zberemo na Kopanju.

Domače vesti.

(Imenovanje.) Gosp. Tomaž Romih iz Ptuja pride za učitelja na meščansko šolo v Krškem, gosp. Jaklič iz Starega Loga v Toplo Reber (Kočevsko).

(Premembe.) Gosp. Maks Šribar iz Studenca gre za učitelja v Gornje Sušice pri Toplicah. Gosp. J. Verderber iz Litije pride za c. kr. kancelista v Kostanjevico.

(Požarni brambi) v Mokronogu je podarila gospa Jos. Hočevnar v Krškem 100 gld.

(Izlet dolenjskega pevskega društva) bo 5. junija definitivno v Žužemperk. Prijatelji petja se vabijo, izleta vdeležiti se. — Odhod točno ob 12. uri.

(Poduk za požlahtnjevanje trt) imel je po naročilu c. k. kmetijskega ministerstva gosp. Gustav Pirc v naslednjih krajih: Na Čateži in v Veliki Dolini 2. maja, pri Sv. Križi in v Kostanjevici 3. maja in v Leskovci 4. maja. Ljudstvo pa ni prišlo kaj prida, ko imajo ljudje na spomlad veliko dela. V bodoče naj bi taki potrebni poduki bili po zimi in ob nedeljah.

(Dase govedoreja in svinjoreja) na Dolenjskem povzdigne, to je poplemeni, kupilo je vodstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu te dni bika, čistega švicskega plemena, in pa marjasca, čistega angleškega jorkšir plemena. Obedva spuščala se bodeta proti gotovemu plačilu tudi za oploditev ptujih krav in svinj. S tem storjen je gotovo kaj važen korak, kajti švicsko goveje pleme pripoznato je za ono, katero daje največ jako finega mleka in velike, tamno sive, kaj lepe in močne voli. Angleško svinjsko jorkšir pleme pripoznato je pa tudi za tisto, katero daje v najkrajšem času pitanja naj težje živali s primeroma naj manjšo težo kosti. Bog daj, da bi ta žival pri nas dobro vspevala.

(O šolskih vrtih na Dolenjskem.) Lani je bilo na Dolenjskem 127 šol. Na teh šolah je bilo 67 šolskih vrtov, in sicer največ v novomeškem okraju (22), najmanj v litijem (8). Največ prostora zavzemajo šolski vrti v novomeškem okraju. Več šolskih vrtov ima samo postojinski okraj, kjer je pri 36 šolah 27 šolskih vrtov, ki imajo tudi več prostora. Na šolskih vrtih novomeškega okraja je bilo 191 maternih (starih) dreves, v krškem 147, v kočevskem 260, v črnomaljskem 96, v litijem okraju samo 2. Divjakov so imeli vrti novomeškega okraja 1196, kočevskega 400, krškega 300, litijskega 0 (?), črnomaljskega 200. Cepljenih debelc je štel novomeški okraj 941, krški 640, kočevski 372, litijski 131, črnomaljski 562.

(Iz poročila c. kr. kmetijskega ministerstva, na podlagi podatkov potovalnega učitelja g. Pirca.)

(O vravnavi Krke) od Bele cerkve do Čateža je v državnem zboru gosp. poslanec Šuklje kaj izvrstno govoril. Njegov govor je bil v „Slovencu“ natisnen. Škoda, da nimamo v svojem listu dosta prostora zanj.

(Na Studencu) pri Krškem je nagle smrti umrl 21. t. m. ondtni župnik, preč. gospod Janez Lapajne. Rojen je bil na Vojškem pri Idriji menda leta 1844. Posvečen v mašnika je bil leta 1868. Za kaplana je služil v Veliki Dolini in v Prečini, za župnika pa v Dražgošah na Gorenjskem in od leta 1879 na Studencu. Kaj je bil vzrok njegove nagle smrti, ni čisto znano; najbrže se je bil po noči zadušil v sobi, kjer se mu je bila svetilnica prevrnila in nekoliko goreti začelo. Morebiti ga je bil pa napadel tudi srčni krč, ki ga je celo življenje nadlegoval. Pokojnik je bil blaga duša, nesebičen človek; poštene ljudi je rad imel in ljudem rad, prerad zaupal. Vedno se je smehljajal, kakor človek, katerega vest ne peče in kateri le ljubi in niklar ne sovraži svojega bližnjega. Narod slovenski je ljubil čez vse in ga po svojih pičlih dohodkih tudi podpiral. Čez vse pa je bil svojemu svetemu stanu, katerega si je bil izbral iz prepričanja in kateremu je služil s vso gorečnostjo. S kakoršno vestnostjo, pobožnostjo in božjo ljubeznijo je opravljal službo božjo, to bodo znali najbolje pevedati njegovi nekdanji farani. To so pa pokazali zlasti farani na Studencu pri njegovem pogrebu 23. t. m., katerega so se mnogobrojno udeležili. Prišlo je pa tudi iz okolice veliko ljudstva, več duhovnikov, učiteljev, sorodnikov blagega pokojnika itd.

(Kmetijska podružnica) v Krškem imela je 15. t. m. po dolgem prestanku zopet svoj občni zbor, katerega se je bilo nekaj udov in nekaj gostov vdeležilo, največ učiteljev in duhovnikov. Zborovanje je otvoril šolski ravnatelj gosp. Lapajne, pozdravil navzoče, spominjal se prejšnjega delovanja podružnice (osnutek kmetijske razstave l. 1884) in pokojnega dekana Poljaka, ki je bil veliko let predsednik podružnici. Potlej je sledil obširen razgovor o dolenjskem vinu in vinarstvu, kateri hočemo pri priliki priobčiti v tem listu. V novi odbor so bili izvoljeni gospodje: dr. Jurij Sterbenec, dekan in deželni poslanec v Leskovcu, za prvosednika in za zastopnika pri letošnjem velikem zboru kmet. družbe v Ljubljani; J. Knavs, vikar v Krškem, za njegovega namestnika; Lapajne za tajnika; za odbornike pa gospodje: Abram, Medic, Tancig, Račič in Zadnik. Sprejel se je predlog, da bi polovico tega, kar udje plaču-

jejo, porabila podružnica v nakup kmetijskega orodja. (Njena last je dosedaj edino le en stroj, namreč triér (žitni čistilec.) Obveljal je tudi drugi predlog, da bi se glavni odbor pri kmetijskem ministerstvu za to potegnil, da bi brzojavna vremenska poročila dohajala kmetijskim podružnicam brezplačno.

(Kočevar in slovenščina.) Kočevarji so srečnejši od Slovencev. Če dobi slovenski kmet sto nemških dopisov, sprejme jih in molči, pa hodi od Poncija do Pilata, da mu jih kdo raztolmači; na zadnje morebiti še prav ne. Te dni je pa dobil Kočevar od nekega uradnika pismo s slovensko-nemškim napisom, pa ga ni hotel vzeti in odpreti. Naj bi bil vsaj notri pokukal, vsaj notri je bila — sama nemščina.

(Nova knjiga) izšla je pod naslovom: „Vadbeni pravilnik za slovenske prostovoljne požarne brambe. Sestavil Ignacij Merher, načelnik prostovoljne požarne brambe v Dolenjivasi. V Ljubljani 1887, „Narodna Tiskarna v Ljubljani. Založil izdatelj. 64 str.“ Požarne brambe bodo g. izdatelju izvestno hvaležne, da jim je preskrbel to knjigo, ki jim daje vsa potrebna napotila, in ima namen, da vse prostovoljne požarne brambe na Kranjskem uvedejo slovensko komando jedenkrat v vajah in znamenjah (signalih). Knjiga ima nastopne oddelke: Kako se morajo ognjegasci vaditi. Redne vaje. Vaje z otroci. Vaje z brizgalnicami. Znamke (signale). Službeni red prostovoljne požarne brambe. Potrebne tiskovine. Postava od 15. septembra 1881., s katero se izdaje za vodino Kranjsko brez Ljubljane red o požarni policiji in o gasilnih stražah. Knjigi so pridejane prav lepo izdelane podobe, za signale pa dotične note. Da je imel gosp. izdatelj pri tej knjigi mnogo truda in sitnosti, razumel bode vsak, ako povemo, da po vsem moledovanju ni bilo mogoče dobiti potrebnih klišejev od nemških požarnih bramb, da so se torej morale dotične podobe nalašč za to knjigo prirediti, kar je stalo mnogo časa in troškov. Nemška narodna zavist in nestrpnost skazala se je tudi pri tej priliki. Oblika knjižice je jako lična, zato se nadejamo, da bode ta najnovejši in jako važni proizvod hitro razprodan. Vsaka požarna bramba naj bi si omislila nekoliko izvodov ter vsaj s tem izrazila g. izdatelju Merherju svoje priznanje za njegov požrtvovalni trud. Ta prekoristna knjiga dobiva se pri izdatelji g. Ig. Merherji v Dolenjivasi pri Ribnici. Ker je polovica čistega dohodka namenjena „Narodnemu domu“ in ker število tiskanih izvodov ni veliko, treba, da si požarne brambe to knjižico kmalu naročé. Čeravno ne vemo cene tej knjižici, vendar jo po teh besedah „Slov. Naroda“ toplo

priporočamo vsem udom požarnih straž, ki naj od zdaj naprej nehajo po nemško komandirati. Zdaj ne bodo imeli izgovorov, da nimajo slovenskih navodov. Narodnjaki slovenski tudi nemškutarskih požarnih bramb ne bodo več podpirali.

(Nova skladba.) Gosp. Ignacij Hladnik, organist v Škofji Loki, je izdal čveteroglasne pesmi za praznik presv. Rešnjega Telesa pod naslovom „Cantus sacri tam in expositione quam in processione servientes“. Natisnili Blaznikovi nasledniki v Ljubljani. Dobijo se te muzikalije v katoliški bukvarni v Ljubljani po 80 kr. Gosp. Hladnik je uže po več delih znan kot dober skladatelj v cerkvenem duhu — zato je pač tudi to najnovejše delo vredno vsega priporočila.

(Zemljevid novomeškega okraja) je te dni izišel. Stane le malo novcev (6 kr. ali koliko). Rabil se bo z uspehom zlasti v šoli. Dobiva se pri gosp. šolskemu voditelju o. Florentinu Hrovatu (pa tudi pri gosp. Krajcu), ki je založil več istisov za šolske namene. Risal ga je po navodu svojega učitelja gosp. J. Bezlaja spreten učenec meščanske šole v Krškem. Pri tej priliki povemo, da je dobiti tudi še nekaj iztisov knjižice „Novomeški okraj“.

(Lepe pisanke,) 100 kosov za 80 kr., na dom postavljene, razposlal je te dni na ogled Čeh Felkl in sin iz Prage slovenskim učiteljem in trgovcem, ki bodo menda radi segli po ceni in dobrem blagu, ki pride iz krščansko-slovenskih rok.

(Prekrasna nova knjiga.) Bambergovsko knjigotržno založništvo v Ljubljani izdalo je pod naslovom „Zvončeki. Zbirka pesni za slovensko mladino. Nabral Anton Brezovnik“, kaj lepo knjigo. Cena 356 strani obsežajoči knjižici je zelo nizka in velja vezana 1 gold. 30 kr. Za čitanje, petje in deklamovanje so te pesmi kaj pripravne in se smejo slehernemu otroku in mladenču v roke dati. Dobi se tudi pri gosp. Krajcu.

Razne vesti.

* (Neki Japanec je znašel papir), ki se napravi iz necih morskih rastlin. Ta papir je debel, močan in prezoren tako, da se popolnoma lahko rabi mesto stekla (glaza) za okna in enake reči. Tudi sprejme v se kaj lahko različne barve — zato se da vrlo porabiti tudi za malana okna.

* (Na Dunaju) je tako velika bolnišnica, da ima prostora za 2000 bolnikov. Obstoji uže 100 let ter je imela uže v svojih prostorih 1.654.729 bolnikov. Leta 1885 je bilo vanjo sprejetih 24.639; zdravnikov je delovalo v njej 146.

* (Nekdo je izračunal), da je bilo od 6. stoletja samo v Evropi 286 vojska. To je grozno, koliko se je prelilo mlade krvi!

Smešnica.

* (Oštirjev pes.) Sprehajalec je srečal zvečer dva moža ki sta opirala tretjega, ki je kaj težko hodil, kakor je bilo videti.

„Kaj je?“ praša tujec.

„O, oštirjev pes je ubozega moža tako grozno oklal“.

„Res?“ praša prvi sočutno.

„Da, in ta ni edini“, nadaljuje mož. „Veliko jih je že poskusilo njegove strašne zobe.“

„Pa zakaj se huda žival ne ubije?“ — „Da, zdavnej bi jo morali uže spraviti s pota, ali treba je srčnosti. Pes oštirjev je — njegova huda pijača.“

Loterijske srečke.

Gradec 14. maja	13	21	62	55	67
„ 28. „	23	34	85	71	89
Trest 21. maja	74	32	37	87	89

Prav močno bi mi vstregel, kdor mi odgovori na sledeča vprašanja:

1. Kako in kam se je obrniti za razdelitev skupne „gmajne“? — Kako nerodno in sitno je skrbeti za davek, katerega skupno plačujemo.

2. Ker je pa „gmajna“ razdeljena že več kakor 50 let, bi se li morala obdržati s temi deli, kakor je do sedaj bila? — Ker je gmajna razdeljena že več kakor 50 let, kakó napak je za one, ki drevje varujejo, da bi si tako gojzde napravili.

3. Ker najberž polovica posestnikov ne bode zadovoljna s popolno razdelitvijo, bi se li moglo zmoči, da se vendar zgodi? — Z razdelitvijo namreč niso zadovoljni oni, ki so nakupili mnogo ovac in koz, ker potem bi ne smeli po tujem pasti.

Kdor mi na to odgovori, mi bode vstregel in ne samo meni, ampak mnogim vaščanom, ki imajo skupne gmajne. Upam, da se mi ne bode tako zgodilo, kakor se je slavnemu vredništvu „Dol. Nov.“ o prošnji za naznanilo tržnega reda do mestnega zastopa Novomeškega. N. F. Ž. K.

Dostavek vredništvu. Reč tu omenjena, je res jako važna za posamezne in za deželo; zato tudi mi lepo prosimo, naj nam kakov veščak v listu razloži, kaj je v teh slučajih upati, kaj storiti? Vred.

Zahvala.

Podpisani spolnuje v imenu tukajšnjega katol. društva rokodelskih pomočnikov z največim veseljem prijetno dolžnost, da se zahvali P. I. vsem, ki so kakor koli pripomogli, da se je tako slovesno obhajalo blagosilvanje zastave imenovanega društva. Posebno še velja njegova zahvala veleč. mil. gosp. proštu P. Urhu; c. kr. vladnemu svetniku in okrajnemu glavarju gosp. Ekel; gospema Hočevam in Pauser, ki ste kumovali; g. profes. J. Gnjezdi, škof. načelniku kat. družb r. p. in milim gostom iz Ljubljane in Šent-Vida; sl. obč. zastopoma novomeškemu in šmihelskemu; p. n. samostanu franč.; gosp. vodji Dolencu zlasti za prijazni sprejem na Grmu; novomeške mestnej straži in godbi; vsem tukajšnjim društvom, med temi prav posebno slav. čitalnici, ki se je mnogoštevilno zastopana vdeležila cerkvene slovesnosti in banketa ter društvu blagovoljno prepustila zvečer za „besedo“ prostore v „Narodnem domu“; sl. kazini, ki je odstopila svojo dvorano za slavnostni banket; sl. dolenjskemu pevskemu društvu in sl. novomeške požarne brambi. dr. Slednjič še gospej Wagnerjevi in nežnim gospicam, ki so tudi k slovesnosti veliko pripomogle.

V Rudolfovem 30. maja 1887.

Dr. Josip Marinko, načelnik društva r. p.

Zahvalo

izrekajo preč. duhovščini, osobito preč. gospodu dekanu, dr. Sterbencu in vsem drugim, ki so skazali naglo umrlemu župniku, gosp.

Janezu Lapajni,

na Studencu, zadnjo čast.

[58]

Žalujoči sorodniki.

Zahvala.

Prigodom prerane smrti in pogreba naše preljubljene, nepozabljive soproge, oziroma matere in sorodnice

Marije Penca,

izkazalo se nam je od vsih strani mnogo resnično iskrenega sočutja. Žalujoče ostale veže hvaležna dolžnost, se za toliko izkazano sočutje vsem preblagim prijateljem in znancem, posebno častitim gg. duhovnikom, uradnikom, gospém in prijateljem za darovane vence, slav. društvu „pož. brambe“, gg. pevcem za ginljivo petje in vsim onim, ki so se dejansko spominjali velike in prerane naše izgube, — tém potom najtoplejšo zahvalo izreči.

[56]

Žalujoči ostali.

Mokronog, dné 24. maja 1887.

Zahvala in priporočilo.

Za milo sočutje in spremstvo pri pogrebu mojega nepozabljivega soproga

Janeza Miše-ta

dimnikarskega mojstra v Rudolfovem

se vsim, posebno še tukajšnji požarni brambi in meščanski straži toplo zahvaljujem.

Ob enem se vsem p. n. meščanom, prečast. duhovščini in gosp. posestnikom v okolici zahvaljujem za ranjcemu mojemu možu skazano zaupanje in (v svojem in v imenu svojih malih otročičev) uljudno prosim, da to zaupanje tudi nadalje meni skazati blagovolijo. — Potrudila se bom, z zanesljivimi ljudmi in z pazljivo skerbjo izročeno delo opravljati.

Z vis. spoštovanjem

Ana Miše,

vdova dimnikarskega mojstra.

„100 mernikov ovsa“

najboljše vrste, prodaja prav po nizki ceni

[59—1]

Anton Jarc.

Fino sveže mleko,

s katerim se naj snažnejše ravna, se lahko naročé po 7 kr. liter v mesto prineseno pri

Vodstvu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu.

[61—1]

V najem se da

kovačnica s kladivom, nekaj zemlje, blizo železnice, močni pad vode, trije ognji, vsa orodja. Stoji na lepem kraju in ni blizo nobene konkurence. Več se zve pri gospodu Ivan Plasar, posestnik

[62—1]

v Radečah pri Zidanmost. (Dolenjsko.)

Vrtnarstvo.

Vrtnar Jakob Čeč, na Ruperčvrhu poleg Novomesta prodaja cvetlice s dobrimi koreninami in sicer:

Pelargonije angleške in skarlet, petonije polne, abutilon, primula japonika 1 kos za 30 kr., kanna discolor, Arševiciji in indika, kaladium, fuchsije nove vrste 1 kos 20 kr., kranjske pelargonije, salviji, trateskanciji, begonije, poletne fiole in kufea 1 kos 10 kr., georgine, mačoh nove vrste, dianthus barbata, verbenje in ricinus 1 kos 5 kr., astra liliput visoka in nizka, balzaminje, cinnije, afrikane, plox, sanvitelije in lobelje 1 kos 3 kr., dracenje 1 kos 80 kr., Tritoma uvaria nobilis in phrium 1 kos 50 kr.

Pismena naročila sprejema g. Pauser v Rudolfovem ali pa vrtnar na Rupčvrhu. Zvnanja naročila razpošiljajo se po pošti. [40-3]

Pri Šmarjeti je lepo stanovanje

z prostornimi shrambami na prijetnem vrtu, pri tleh kuhinja, dve kleti, jedilna shramba, in ena velika soba, v prvem nadstropju pa pet sob, dve posebno velike, v najemšino takoj oddati. Posebno pripravno je za kako veliko rokodelstvo, ali pa za duhovnika v penziju, ki leži komaj kakih 4-5 minut od farne cerkve. Kdor želi v to stanovanje priti, naj se pri posestniku Janezu Čudovanu oglasi. [60]

Zaloga kož za podplate,

dobrih in trpežnih, lastnega izdelka, priporoča po nizki ceni, strojarja

[32-5] **Ivan Tomšič-a na Vrhniki.**

Posestvo

z 37 oralom 1387 sežnjem v Spodnjem Zabukovji, četert ure od Trebelnega oddaljeno, se prostovoljno prodá za 3500 gld. — vse v dobrem stanu.

Pogoji se zvedo pri lastniku

[50-2] **Franč Kepa.**

Kdor-koli postavlja ali zida kakošno poslopje in potrebuje železja, obrne naj se na

Franc-a Terček-a,

trgovca z železjem na Valvazorjevem trgu št. 5, v bliži c. kr. okrajnega glavarstva v Ljubljani.

Tu se dobé po nizkih cenah v obilnem izboru: Vezi za zidovje, opore (traverze) in stare železniške šine za oboke, Portland in Roman cement, stokador in alabaster gips, storje za štokadoranje, asfalt za tlak, sklejni papir (Dachpappe), štedilna ognjišča (šparherdi) in posamezni deli za zidanje istih; okovi za okna in vrata in druge pri stavbah potrebne stvari.

Za obilna naročila se vljudno priporoča

[42-3] **góri podpisani.**

Zobozdravnika Paichel-a

ustni in zobni preparati.

(Ustnovodna esenca in zobni prašek.)

Izvrstna sredstva za čiščenje in ehtanjenje zob, zabranijo, da se ne dela zobni kamen, osvežijo usta in odpravijo smrdečo sapo.

Posebno otrjuje otle zobe, vstavljajo krvavenje dlesna, zabranjuje trohnenje zob in če stalno rabijo, odpravijo vsake zobne bolečine. Cena steklenici zobovodne esence 1 gld., škatelci zobnega praška 60 kr.

Dobiva se v Novem mestu pri Dom. Rizzoli-ju, lekarju „pri angelju“. [54-2]

ANTON VIRANT

v Rudolfovem

priporoča svojo novo bogato zalogo vsake verste volne, sukanca, belih, črnih in različno barvanih čepk ali špic, razne snove za vezanje in pletkanje, lišp za obleke različne barve, svilnatega atlasa, žameta itd.

Posebno lepo zalogo vencev in šopkov za cerkve in ženitovanja po najnižji ceni.

Za obilna naročila se priporoča

Anton Virant,

poprej Val. Oblak.

[55-1]

2 kuharici se sprejmete v Krškem, ena v sodniji, ena v šoli, kjer naj se oglasite. [57]

Jože Strzelba v Ljubljani

kupuje vedno po najvišji ceni češminjevo lubje, jeternik in druge zelišča. — V Novem mestu sprejema blago iz prijaznosti gospa Marija Rohrmann. [53-2]

„AZIENDA“,

avstrijsko-francosko društvo za
zavarovanje proti elementarnim
nezgodam na Dunaji.

„AZIENDA“ zavaruje proti

škodi po toči

po najugodnejših pogojih in za trdne premije, ne da bi se imelo pozneje še doplačevati. Premije se odmerijo kolikor mogoče ceno in kdor precej plačati ne more, se mu dovoli do konca septembra obrok k plačilu premije.

Oglašila za zavarovanje sprejemajo se pri
glavnem zastopu AZIENDE

Slonove ulice števil. 52.

v Ljubljani.

[47-2] **Josip Prosenc**, glavni zastopnik.